2016D13409

INBRENG VERSLAG VAN EEN SCHRIFTELIJK OVERLEG

Binnen de vaste commissie voor Infrastructuur en Milieu hebben verschillende fracties de behoefte om vragen en opmerkingen voor te leggen aan de Staatssecretaris van Infrastructuur en Milieu over het onderdeel «Drones» van de verzamelbrief luchtvaart (Kamerstuk 31 936, nr. 326).

De voorzitter van de commissie,
Tjeerd van Dekken

De adjunct-griffier van de commissie,
Stijnen

I. Vragen en opmerkingen vanuit de fracties

Inhoudsopgave

Inleiding

De leden van de VVD-fractie hebben met interesse kennisgenomen van het onderdeel «drones» uit de verzamelbrief luchtvaart. De leden zijn verheugd dat de motie-Visser (Kamerstuk 31 936, nr. 316) heeft geleid tot het wegnemen van enkele onderdelen van de scheve balans tussen de regelgeving voor professioneel en recreatief gebruik van drones, zodat er substantieel lagere lasten ontstaan voor professionele gebruikers onder het lichtere regime. Wel hebben voornoemde leden nog enkele vragen.

Met interesse hebben de leden van de PvdA-fractie kennisgenomen van de voornemens van de Staatssecretaris voor een ministeriële wijziging en een beleidsregel voor minidrones, zoals aangekondigd in Kamerstuk 31 936, nr. 326. De leden van de PvdA-fractie hebben nog wel enkele vragen.

De leden van de CDA-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van de brief van de Staatssecretaris van Infrastructuur en Milieu van 11 maart 2016, waarin onder meer over drones wordt geschreven. Zij hebben nog enkele vragen.

De leden van de D66-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van het onderdeel «drones» van de door de Staatssecretaris op 11 maart jongstleden aan de Kamer gestuurde verzamelbrief luchtvaart. Zij hebben hierover nog een aantal vragen en opmerkingen.

Wegnemen disbalans

De leden van de VVD-fractie zijn verheugd dat voor professionele gebruikers substantieel lagere lasten ontstaan onder het lichtere regime. Zij vernemen graag hoeveel drone-gebruikers naar verwachting onder dit lichtere regime vallen en hoe hoog de verwachte totale lastenverlaging is. Voorts horen deze leden graag hoe het gedeeltelijk wegnemen van deze scheve balans in de luchtvaartsector is gevallen. Kan dit bijvoorbeeld rekenen op de instemming van de Luchtverkeersleiding Nederland, Schiphol en/of de Vereniging Nederlandse Verkeersvliegers (VNV)? Om welke reden is ervoor gekozen om de grens voor het lichtere regime te trekken bij drones van 4 kg?

De leden van de D66-fractie lezen dat de Staatssecretaris de disbalans tussen de eisen voor professionele en recreatieve dronegebruikers wil wegnemen. Zij vragen of de Staatssecretaris nader kan toelichten wat zij, wellicht in tegenstelling tot haar voorgangster, verstaat onder deze disbalans en welke problemen deze disbalans op dit moment met zich brengt. De leden van deze fractie vragen voorts of de inzet daarbij is om

het risico van een bepaalde operatie als uitgangspunt voor regelgeving te nemen, zoals in het Europese kader het geval is. Zo nee, waarom niet en wat is in dat geval het uitgangspunt van de Staatssecretaris voor het wegnemen van de disbalans?

Gevaren in verband met de luchtvaartveiligheid

De leden van de VVD-fractie zien grote kansen door het gebruik van drones voor bijvoorbeeld de agrarische sector en beveiligingswerkzaamheden, maar zij zien ook mogelijke gevaren, bijvoorbeeld voor de luchtvaartveiligheid. Hoe wordt bewerkstelligd dat ook de recreatieve gebruiker, die nu vaak de veroorzaker is van incidenten, zich bewust is van deze gevaren en dat de veiligheidsrisico's zo veel mogelijk worden beperkt?

De leden van de CDA-fractie zijn benieuwd of bekend is wat het effect is van een botsing tussen een drone en een verkeersvliegtuig. Als dat onbekend is, is de Staatssecretaris dan bereid hier onderzoek naar te laten doen? De uitkomsten van een dergelijk onderzoek zijn volgens de leden van de CDA-fractie van belang voor de regelgeving, want het is noodzakelijk om te weten welke drones speelgoed zijn en geen noemenswaardige schade kunnen aanbrengen, en van welke drones het gebruik gereguleerd moet worden.
De leden van de CDA-fractie vragen of de Staatssecretaris de stelling deelt dat, hoe nuttig drones ook kunnen zijn, de toepassing daarvan nooit ten koste mag gaan van de luchtvaartveiligheid en dat vliegverkeer en drones dus te allen tijde moeten worden gescheiden. Voorts vragen deze leden of er, wellicht naar aanleiding van de eerder mondeling gestelde vragen, een sluitend registratiesysteem van incidenten met drones is of komt.

De leden van de D66-fractie vragen hoe het verlichten van het regime voor beroepsmatig gebruik van minidrones volgens de Staatssecretaris de veiligheid omtrent het vliegen met drones ten goede komt. Zij zijn benieuwd naar het onderzoek dat de Staatssecretaris heeft gedaan om deze verlichting te toetsen op de effecten voor de veiligheid omtrent het vliegen met drones. Is het haar bijvoorbeeld bekend wat een minidrone kan aanrichten wanneer deze in aanraking komt met een vliegtuigruit of -motor? Kan de Staatssecretaris de uitkomsten van deze toets met de Kamer delen? Zo nee, waarom niet? Is dit omdat deze toets niet is uitgevoerd? Zo ja, kan de Staatssecretaris de Kamer vervolgens duidelijk maken op welke gronden zij verwacht dat de verlichting van het regime geen nadelige gevolgen voor de vliegveiligheid oplevert? De leden van de D66-fractie verzoeken de Staatssecretaris deze vraag voor ieder aspect van de voorgenomen verlichting afzonderlijk te beantwoorden.
De leden van de D66-fractie zijn benieuwd wat de Staatssecretaris stelt tegenover het verlenen van een ontheffing van de verplichting om te beschikken over een brevet en een bewijs van luchtwaardigheid voor de exploitant van drones. Erkent de Staatssecretaris dat er ook voordelen verbonden zijn aan deze verplichting, zoals het garanderen van een bepaald kennisniveau van de gebruiker over vliegveiligheid? Deelt de Staatssecretaris de mening van deze leden dat het van het allergrootste belang is dat zowel consumenten als beroepsmatige gebruikers van drones op de hoogte zijn van de regels voor het vliegen met drones, aangezien dit risico's aan de voorkant aanzienlijk kan verkleinen? Zo nee, waarom niet? Zo ja, welke maatregelen is zij dan voornemens te treffen om het kennisniveau onder beroepsmatige gebruikers te maximaliseren? Hoe zit het precies met diploma-eisen en hoe gaat de Staatssecretaris hierop handhaven?
De leden van de D66-fractie gaan ervan uit dat de Staatssecretaris inmiddels het gesprek is aangegaan met de VNV naar aanleiding van

verontrustende berichtgeving over bijna-ongelukken met drones en de burgerluchtvaart. Het verbaast de leden van deze fractie onverminderd dat de Staatssecretaris pas na een oproep van de Kamer dit gesprek is aangegaan. Kan de Staatssecretaris de Kamer reeds informeren over de uitkomsten van het gesprek met de VNV? Is de Staatssecretaris voornemens om nog meer belanghebbenden en/of experts te horen over de mogelijkheden om de vliegveiligheid omtrent drones te verbeteren? Zo nee, waarom niet? Zo ja, neemt zij in deze gesprekken ook de mogelijkheid om tot verbeterde registratie te komen mee?
De leden van de D66-fractie zijn voorts benieuwd naar hetgeen de Staatssecretaris stelt tegenover het vervallen van de verplichting om 48 uur voor de uitvoering van de vlucht een zogenoemde notice to airmen (NOTAM) te publiceren. Is zij van mening dat vanwege de striktere operationele voorwaarden die zij voornemens is te stellen een NOTAM niet meer noodzakelijk is? Erkent zij dat het erg moeilijk zal zijn voor instanties om deze striktere operationele voorwaarden te handhaven? Wat gebeurt er volgens de Staatssecretaris wanneer dronegebruikers, recreatief dan wel professioneel, zich niet houden aan de (striktere) operationele voorwaarden, waardoor de burgerluchtvaart en defensie toch te maken krijgen met drones op locaties en hoogtes waar deze niet toegelaten zijn, zoals onlangs bij een incident nabij Parijs, waarbij een drone bijna in botsing kwam met een AirFrance verkeersvliegtuig op 1.200 meter hoogte?
De leden van de D66-fractie lezen dat drones uiteraard niet toegestaan zijn in de control zone (CTR) rond luchthavens. Zij vragen hoe het zit met vaste landingsplekken voor helikopters, niet in de laatste plaats voor traumahelikopters. Is reeds sprake van een restrictie voor dronegebruikers ten aanzien van deze vaste landingsplaatsen? Zo ja, wordt deze restrictie ook aangescherpt? Zo nee, waarom niet?
De leden van de D66-fractie vragen of de Staatssecretaris nader kan toelichten hoe zij wenst om te gaan met de droneregelgeving waar geen sprake is van vaste landingsplaatsen voor helikopters. Bij een traumahelikopter is immers niet van tevoren duidelijk waar deze precies zal landen om een patiënt op te halen en naar een ziekenhuis te vervoeren. Is het in deze gevallen niet van belang dat de helikopterpiloot weet of en zo ja waar er op dat moment (in de buurt) met drones gevlogen wordt, bijvoorbeeld via tv-stations, politie of brandweer? Hoe gaat de Staatssecretaris dit risico precies ondervangen?

Gevaren in verband met de privacy

De leden van de VVD-fractie zien naast kansen ook gevaren door dronegebruik, bijvoorbeeld voor de privacy. Hoe wordt bewerkstelligd dat ook de recreatieve gebruiker, die nu vaak de veroorzaker is van incidenten, zich bewust is van deze gevaren?

Ook de leden van de PvdA-fractie zien deze gevaren. Zij zijn verheugd dat de regelgeving rondom het professioneel gebruik van minidrones wordt verruimd voor innovatieve doeleinden, maar vragen zich wel af hoe de privacy wordt gewaarborgd bij het gebruik van deze minidrones. Welke gevaren ziet de Staatssecretaris in het gebruik van minidrones voor de privacy van de burgers? Wanneer een bestuurder van een minidrone op 100 meter afstand zou staan, zou de minidrone gemakkelijk huizen of openbare gebouwen kunnen bespioneren. Dit zou een grote inbreuk kunnen zijn op de privacy van burgers, waar de leden van de PvdA-fractie veel waarde aan hechten. Hoe kijkt de Staatssecretaris aan tegen deze problematiek?

Mogelijkheid van dronegebruik voor terrorisme

Naast privacy zien de leden van de PvdA-fractie veiligheid als belangrijk punt bij de wetgeving omtrent minidrones. Deze leden vragen zich dan ook af hoe de Staatssecretaris mogelijke diefstallen of andere vormen van misdaad met minidrones denkt te voorkomen, nu de regels verruimd worden. In een erger geval zouden minidrones zelfs ingezet kunnen worden bij terroristische aanslagen. Hoe anticipeert de Staatssecretaris op deze mogelijkheden voor het gebruik van minidrones? Hoe verhoudt zich dat tot de extra ruimte die nu aan het gebruik van drones wordt gegeven?

De leden van de CDA-fractie zijn benieuwd hoe de Staatssecretaris terroristische dreiging met drones meeneemt in haar beleid.

Handhaving

De leden van de PvdA-fractie zien regelmatig verontrustende krantenberichten over drones die bijna in botsing komen met luchtvaart bestemd voor personenvervoer. Kan de Staatssecretaris verklaren hoe deze gevaarlijke situaties tot stand konden komen? De regelgeving voor drones en hun afstand tot vliegtuigen en vliegvelden is de leden van de PvdA-fractie inmiddels duidelijk, maar deze leden vragen zich wel af hoe de Staatssecretaris denkt deze regelgeving te kunnen handhaven. Is de Staatssecretaris bij machte om drones uit het luchtruim te verwijderen wanneer deze de wet overtreden? Hoe denkt de Staatssecretaris de gebruikers van de drone te kunnen vinden en straffen?

De leden van de CDA-fractie vernemen graag of de Staatssecretaris van mening is dat de overheid voldoende uitgerust is om de gestelde en nog te stellen regels te handhaven. Zij vernemen ook graag hoe en door wie die handhaving gaat geschieden.
De leden van de CDA-fractie hebben vernomen dat in de voorgestelde minidroneregeling kenniseisen worden gesteld aan de dronepiloot. Zo dient hij/zij een diploma te hebben in plaats van een brevet. Wie gaat hierop handhaven: de politie of de Inspectie Leefomgeving en Transport (ILT)? De leden van de CDA-fractie vragen wat de rol is van de ILT in de dronesaanpak.

De leden van de D66-fractie vragen of de ILT voldoende is uitgerust voor de handhavende taak op het gebied van drones. Zij brengen in herinnering dat de ILT nog altijd gebonden is aan een bezuiniging en dit wederom een taak is die de ILT erbij moet gaan doen en die hoogstwaarschijnlijk zal groeien in omvang. Kan de Staatssecretaris aangeven hoeveel fte er vanuit de ILT wordt of zal worden ingezet om de handhaving van de regels omtrent drones adequaat uit te voeren? Zo nee, waarom niet? Zo ja, kan zij beargumenteren waarom dit aantal haar voldoende lijkt om adequaat te kunnen handhaven?

Registratie

De leden van de PvdA-fractie zich af of het in verband met de luchtvaartveiligheid niet wenselijk is om minidronegebruikers te registeren, zowel professioneel als recreatief. Hoe kijkt de Staatssecretaris hiertegenaan?

De leden van de CDA-fractie vragen waarom registratie van alle drones nog niet verplicht is. Dit kan bijvoorbeeld door drones te voorzien van een registratiechip of barcode. In veel andere landen bestaat een dergelijke registratie immers wel.
De leden van de CDA-fractie vragen of de Staatssecretaris de mening van de VNV deelt dat in Nederland geen drones zouden mogen vliegen dan

wel verkocht mogen worden die niet geregistreerd staan. Ook pleit de VNV voor technische beperking van drones zodat de maximale vlieghoogte nooit meer kan zijn dan120 meter. Graag vernemen de leden van deze fractie het standpunt van de Staatssecretaris hierover.

De leden van de D66-fractie vragen waarom de Staatssecretaris ervoor kiest twee sporen van verschillend tempo te volgen, vooruitlopend op nieuwe Europese regelgeving ten aanzien van drones, die naar verwachting niet voor 2018 in werking zal treden. Aan de ene kant wil de Staatssecretaris een verregaande stap zetten in het verlichten van het regime voor beroepsmatig gebruik van minidrones (wat in de praktijk voornamelijk neerkomt op een flinke lastenverlichting); aan de andere kant is zij juist terughoudend waar het gaat om stappen zetten met de registratie van drones. De leden van deze fractie wijzen erop dat de registratie van drones expliciet als eis is opgenomen in de basisverordening voor Europese luchtvaartveiligheid. Deze leden verbazen zich daarom over de selectiviteit die de Staatssecretaris aan de dag legt: zij zegt niet te willen wachten op de nieuwe Europese regelgeving, maar is niet bereid om al stappen te zetten op het gebied van registratie. Waarom is registratie voor haar onderdeel van «de volgende stap»? Deelt de Staatssecretaris niet de mening van deze leden dat verlichting van het regime en uitgebreidere registratie juist hand in hand moeten gaan? Zo nee, waarom niet?
De leden van de D66-fractie vragen of de Staatssecretaris de mening deelt dat registratie van drones ook op nationaal niveau dient te gebeuren vanuit een risicogebaseerde benadering, naar voorbeeld van het Europese kader, en dat daarbij het onderscheid tussen de beroepsmatige en de recreatieve vlieger niet leidend is. Zo nee, waarom niet? Wat is precies het grote voordeel dat de Staatssecretaris ziet in het leidend laten zijn van het onderscheid tussen de beroepsmatige en de recreatieve vlieger? Hoe verhoudt zich deze keuze tot de implementatie van de voorziene Europese regelgeving, die juist op basis van een risicogebaseerde benadering is opgesteld?
De leden van de D66-fractie vragen of de Staatssecretaris kan aangeven of er in andere landen reeds gewerkt wordt met een nationaal registratiesysteem voor drones. Zo ja, wat zijn de ervaringen daar en is de Staatssecretaris bereid goede voorbeelden serieus in overweging te nemen?

Verkoop

De leden van de CDA-fractie menen dat de recreatieve dronemarkt de belangrijkste oorzaak van de incidenten met drones is. Is het daarom niet wenselijk dat de vrije recreatieve verkoop nu reeds aan banden wordt gelegd? Dit is bijvoorbeeld mogelijk door technische restricties in verband met de vlieghoogte te stellen of alleen verkoop aan gediplomeerden toe te staan.

De leden van de D66-fractie constateren, in het licht van het voornemen een ontheffing te verlenen van de verplichting om te beschikken over een brevet en een bewijs van luchtwaardigheid voor de exploitant van drones, dat consumenten inmiddels drones kunnen aanschaffen van allerlei soorten en maten. Is de Staatssecretaris ervan op de hoogte of er bij aankoop van consumentendrones te allen tijde een zeer heldere «bijsluiter» wordt verstrekt, zodat consumenten direct bij aankoop gewezen worden op wat mag en vooral op wat niet mag met een drone in Nederland? Zo nee, waarom is dit niet het geval en is de Staatssecretaris dan voornemens hier zorg voor te dragen? Zo ja, zorgt de Staatssecretaris ervoor dat deze «bijsluiters» te allen tijde geactualiseerd blijven?

Regelgeving in het buitenland

De leden van de VVD-fractie begrijpen dat de Staatssecretaris niet wacht tot eventuele Europese regelgeving in 2018 in werking treedt. Een uniform Europees kader is echter naar de opvatting van de VVD-fractie wel zeer van belang. Wat is tot 2018 de inzet van de Staatssecretaris om dit te bewerkstelligen? Wat betekent dit tot 2018 voor de samenwerking met omringende landen op het gebied van drones? Wat gebeurt er bijvoorbeeld op het moment dat een drone vanuit het buitenland een risico vormt voor Nederlandse privacy- of veiligheidsaspecten en hoe kunnen deze drones geïdentificeerd worden?

De leden van de CDA-fractie hebben vernomen dat verschillende buurlanden anders omgaan met de dronesproblematiek. Is de Staatssecretaris bereid om dat in beeld te brengen en te zoeken naar afstemming met ten minste de directe buurlanden en Frankrijk?

Overig

De leden van de VVD-fractie constateren dat er in Nederland een innovatieve en snelgroeiende sector bestaat die drones ontwikkelt en verkoopt. Spreekt de Staatssecretaris op regelmatige basis met een afvaardiging van deze sector en worden beleidsvoornemens met betrekking tot regelgeving ook vroegtijdig doorgegeven om zo de Nederlandse dronesector zo veel mogelijk kansen te geven?

De leden van de D66-fractie staan in principe positief tegenover het voornemen van de Staatssecretaris om de Regeling en de beleidsregel minidrones te introduceren. De leden van deze fractie zien dat deze stap kan zorgen voor een verlichting van (regel)druk die de dronesector ervaart. Minder (regel)druk draagt bij aan de innovatiekansen die drones bieden, en de leden van de D66-fractie ondersteunen die ontwikkeling van harte. Deze leden vragen de Staatssecretaris om de Regeling en beleidsregel verder toe te toelichten. Wat komt precies in de Regeling en wat komt precies in de beleidsregel te staan? Is de Staatssecretaris bereid beide in concept met de Kamer te delen? Zo nee, waarom niet?